

ПРИМЕРЕН ТЕСТ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

VII КЛАС, ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ, 2009-2010 година

МОДУЛ ЗА НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ

Прочетете текста и разгледайте фотографията, за да изпълните задачи от 1. до 3. включително.

Столицата на Чехия, Прага, известна в Средновековието като "града на стоте кули" и "сърцето на Европа", представлява своеобразен музей на открито. На всяка крачка в Прага се срещат статуи на светци и исторически личности, часовникови кули и островърхи покриви, фенери и пищни фасади. Но безспорно една от най-големите туристически атракции е Пражкият Орлой, или Часовниковата кула. Тази година това забележително творение на готическата наука и техника празнува своята 600-годишнина.

Всеки кръгъл час между 9.00 и 21.00 площадът пред сградата на Старото кметство в сърцето на Стария град се изпълва с туристи. Всички нетърпеливо се взират нагоре в

двете прозорчета, откъдето се показват последователно фигурите на 12-те апостоли. Всеки от апостолите има свой атрибут: свети Петър - ключ, Матей - секира, Йоан - бокал, Павел - книга и т.н.

От двете страни на астрономическия часовник, който е по средата, са движещите се фигури на Смъртта, Скъперника и Суетата. Суетен младеж се оглежда в огледало, възхищавайки се сам от себе си; скъперник стиска в ръка торбичка със злато, а с другата размахва прът от страх за парите си; скелет звъни с камбанка и предупреждава статуята до него, че е настъпил последният му час, а онзи му отговаря, че още не е.

Краят на тази куклена игра се възвестява от кукуригането на златно петле на върха на кулата, а после звън на камбана отбива часа.

Хората си поемат дъх и тръгват в различни посоки, отнасяйки спомена за чудноватия спектакъл в сърцето на Златна Прага.

1. За коя сфера на общуване е предназначен текстът?

- А) битовата;
- Б) медийната;**
- В) научната;
- Г) естетическата.

2. Кое от посочените твърдения е вярно според текста?

- А) Пражкият Орлой е старинна часовникова кула, построена през 1410 година.**
- Б) Часовникът Орлой е забележително творение на средновековната архитектура.
- В) Във времето между 9.00 и 12.00 площадът пред Старото кметство се изпълва с туристи.
- Г) В средата на часовниковата кула се виждат фигурите на 12-те апостоли.

3. Като имате предвид текста и представения на снимката детайл от Часовниковата кула, посочете вярното твърдение.

Отговора запишете в листа за отговори.

Предметът, който символизира човешката суета и горделивост, е ..... (А), а предметът, който символизира човешката алчност и скъперничество, е ..... (Б).

Отг. А) огледалото, Б) торбичката със злато.

4. В кой ред фразеологичното словосъчетание означава моля, умолявам?

- А) падам на колене;**
- Б) падам по гръб;
- В) падам духом;
- Г) падам в капана.

5. С кой от посочените изрази НЕ може да се продължи твърдението?

През цялата хилядолетна история на човешкия род хората живо са се интересували от очите и тяхното влияние върху поведението. Всички сме чували и използваме фрази като: „Тя го изпепели с поглед“, „Прониза ме с очи“, „Погледът му е убийствен“, ...

- А) "Очите му играят";
- Б) "Има мек поглед";
- В) "Има лоши очи";
- Г) "Има черни очи".

6. Следващият текст е откъс от статия, публикувана в рубриката *Езикова култура* на ученически сайт. За всяко празно място изберете най-уместния от изразите, дадени под текста, и го запишете срещу съответната буква в листа за отговори.

Според народната мъдрост не винаги говоренето е за предпочитане. За древните мъдреци .....(А) да се мълчи е достойно, а прибързаното и празнословно говорене - глупаво и суетно. „Мълчанието е ..... (Б) " - казват старите хора. ....(В) да се говори малко, но на място, а думите да „тежат“ със смисъла си, отколкото да се бъррят неуморно .....(Г) неща.

- А) знанието, **умението**, майсторлъкът;
- Б) **злато**, сребро, богатство ;
- В) не е добре, **по-добре е**, неучтиво е;
- Г) **несъществени**, несъществуващи, неестествени.

7. Коя е правилната форма на думата в скоби?

А) членувана форма:

Дали (роман) е интересен, ще каже (читател).

Отг. романът, читателят.

Б) падежна форма на местоимение:

Държи се като господар, на (който) всичко е позволено и който с (никой) не се съобразява.

Отг. когото, никого.

В) бройна форма или форма за множествено число на съществителното име:

На тримата (участник) в състезанието подариха по два нови спортни (екип).

Отг. участници, екипа.

Г) форма за учтивост:

Госпожо Иванова, (щастлив) ли сте, че сте (посветил) живота си на тази професия?

Отг. щастлива, посветили.

8. В кой ред глаголната форма НЕ изразява време?

- А) четящ;
- Б) чел;
- В) бе чел;
- Г) четене.

9. В какво наклонение са подчертаните глаголни форми в текста?

Отговора запишете в листа за отговори.

Ако искаш (А) да построиш кораб, не започвай (Б) да караш хората да събират дъски, да разпределяш работата и да даваш заповеди. Вместо това ги научи да копнеят за огромното и безкрайно море.

Отг.

А) изявително наклонение.   Б) повелително наклонение;

10. Прочетете текста и отговорете на въпроса.

Защо авторът на текста е използвал преизказни глаголни форми?

Египтяните имали "малко" име, което било известно на всички, и "голямо", което се смятало за истинското: то се пазело в тайна и се произнасяло само по време на важни ритуали. Особено почитали името на фараона.

Отг. Защото не е бил очевиден / пряк свидетел на действията, за които разказва.

11. В кой ред глаголите НЕ са видова двойка?

- А) пея - запея;
- Б) моля - помоля;
- В) помагам - помогна;
- Г) кълна – проклинам.

12. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено определително?

- А) Беше трудно да си намери каквато и да е работа в този град.
- Б) По-важно е да контролираш умовете на хората, мисленето им.
- В) Това дава на хората чувството, че имат свобода на мисленето.
- Г) Приятно е да се разхождаш из тоя мълчалив, безлюден град.

13. В кой ред изречението е сложно смесено изречение?

- А) Сложи чашата на масата и зачака да чуе какво се е случило.
- Б) Превил гръб, той се облегна на стената и заплака.
- В) Жената продължаваше да плете, без да го поглежда.
- Г) Във въпроса му имаше и болка, и сдържана, но нескрита гордост.

14. В кое от изреченията НЯМА пунктуационна грешка?

- А) Ще ти се обадя, чак когато имам възможност.
- Б) Ще ти се обадя чак, когато имам възможност.
- В) Ще ти се обадя едва когато имам възможност.
- Г) Ще ти се обадя, само ако имам възможност.

15. В ученическия текст са допуснати ТРИНАДЕСЕТ правописни и ДВЕ пунктуационни грешки. Препишете текста, като отстраните правописните и пунктуационните грешки.

Отговор

Голяма поетическа **прелест** се крие в песните за **нешаствна** любов, при която **никаква** човешка злоба **не може** да раздели две **верни** сърца. Символичен израз на верността представляват цветя или дървета, **израсли** над гроба и сплели клони над него или над черква. Ако клетва на родители или коварство на други хора става **причина** да се осуети бракът между двама млади, сама природата или **висша** милост свързва дори след **смъртта** това, което трябва да остане докрай неразделно. Чистата любов тържествува над низките страсти, над враждебния **егоизъм** и **неин** видим за всички образ остават лоза, явор, бор или бръшлян, **поникнали** върху гроба на **невинните**.

16. В кой ред твърдението е вярно?

- А) „Бай Ганьо у Иречека " е пътепис.
- Б) "Немили-недраги" е повест.
- В) „На прощаване" е балада.
- Г) „Неразделни" е ода.

17. В кой ред са посочени същностните характеристики на българския език според одата „Българският език" на Иван Вазов?

- А) свещен и прекрасен
- Б) опетнен и чист
- В) немощен и бляскав
- Г) сух и мил

18. В кой ред цитатът от "Немили-недраги" на Иван Вазов НЕ е свързан с тежката изгнаническа съдба на българските емигранти?

- А) „Тоя нощен скитник беше Македонски."
- Б) „Бяха сред обществото, но бяха в пустиня."
- В) „Героите бяха сега кокошари "
- Г) „Станахме баби... Ах, братя мили!..."

19. Каква художествена роля изпълнява *там* в стиховете от "На прощаване" на Христо Ботев?

*там, дето аз съм пораснал
и първо мляко засукал,
там, дето либе хубаво
черни си очи вдигнеше*

*и с онази тиха усмивка
в скръбно ги сърце впиеше,
там, дето баща и братя
черни чернеят за мене!...*

Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

- А) Изграден е събирателен образ на родината.
- Б) Даден е израз на изгаряща носталгична болка и копнеж.
- В) Даден е израз на далечен спомен от детството и младостта.
- Г) Подчертана е страстната любов към всичко най-скъпо и значимо.

20. За бунтовника - лирически герой в Ботевото стихотворение "На прощаване" - може да се каже, че е въплъщение на мислите и чувствата на всеки, обрекъл живота си на.....

Отговора запишете в листа за отговори.

Примерни отговори: отечеството и неговата свобода; борбата за правда и свобода; дълга към род и родина; идеала за свобода; една велика идея - освобождението на своята родина и др.

21. Каква черта от образа на баба Илийца от разказа „Една българка“ на Иван Вазов разкриват думите на героинята?

Отговорите запишете срещу съответния цитат.

- А) „И хляб ще ти донеса, и някоя друга дреха..“
- Б) „Луда не луда, ще вървя.“
- В) „Да направя това добро... клетнику!“
- Г) „Божичко, закрили го, българин е... “

Примерни отговори:

- А) християнско милосърдие;
- Б) героично себеотрицание;
- В) любов към ближния;
- Г) безкористно родолюбие.

22. В кой ред цитатът е свързан с мотива *неразделни и след смъртта*?

- А) "друг път не видели / ведно да се бият живи и умрели"
- Б) "А аз ще либе прегърна / с кървава ръка през рамо"
- В) "той ме е прегърнал с клони, аз съм в него вейки свряла"
- Г) "И някога за път обратен / едва ли ще удари час"

23. Кой от посочените изрази е правилният завършек на твърдението?

На фона на културната атмосфера в дома на професор Иречек Бай Ганьо се откроява особено ярко с.....

- А) ниската си култура и липсата на самочувствие
- Б) ниската си култура и липсата на добро възпитание
- В) потиснатото си самочувствие на българин
- Г) снажната си фигура и изисканото си поведение

24. В кой от редовете НЕ се открива градация?

- А) "кат лъвове тичат по страшний редут, не сещат ни жегата, ни жажда, ни труд."
- Б) "едно име ново, голямо, антично"
- В) "издига се някой див, чутовен връх"
- Г) "и на клеветата строшава зъбът"

25. В разказа „По жицата“ на Йодан Йовков образът на бялата лястовица е символ на.....

Отговора запишете в листа за отговори.

Примерни отговори:

вярата в доброто у човека;
надеждата за спасение;
вярата и надеждата;
вярата и надеждата за спасение и др.

АВТОР:

Ангелина Недева Недева,
учителка в СОУ „Цар Симеон Велики“
град Пловдив